

STINKFLYN I VÄXTHUS

Sedan början av 90-talet har vi haft ökande problem med växtsugande stinkflyn i svensk växthusodling, främst i gurka och prydnadsväxter. Djuren suger växtsaft och skadar därvid späda plantdelar, inklusive gurkämnen, på diverse sätt.

Sugsabeln har dubbla kanaler och samtidigt som växtsaften pumpas in kan insekten injicera saliv som innehåller växtskadliga ämnen. Dessa samt celldöd runt sugstället leder senare till deformerade eller blinda skott, buckliga bladnerver och trasiga blad samt krokiga gurkämnen med bruna, torra partier. Ämnen som endast skadats lindrigt utvecklas till gurkor med olika grad av kvalitetsfel.

Deformerad gurstam efter sugskador av stinkflyn.
Foto Barbro Nedstam

Stinkflyskador på späda gurkblad.
Foto Sara Johansson

Skadade gurkor efter stinkflyangrepp i tidigt stadium.
Foto Barbro Nedstam

Utveckling

Stinkflyn hör till familj *Miridae*, ängsskinnbaggar. Liksom bladlöss och flera andra grupper är detta insekter som har ofullständig förvandling. Det betyder att de inte har något puppstadium. Allt efter som de växer till sig och ömsar hud blir nymferna (ungarna) mer och mer lika de vuxna stinkflyna. Äggen sticks in i växtvävnad. De är ca 1 mm långa liksom första nymfstadiet. Efter fem hudömsningar (fem nymfstadier) bildas vuxna insekter med fullt utvecklade vingar.

Arter

Det finns flera arter av stinkflyn som ger likartade skador på många slags trädgårdsväxter.

- Ludet ängsstinkfly (*Lygus rugulipennis*) verkar vara den vanligaste arten på gurka i växthus.
- I södra Sverige påträffas ibland *Liocoris tripustulatus*, som på holländska kallas brandnetelwants (dvs. brännässelstinkfly).
- Trädgårdsstinkfly (*Lygocoris pabulinus*) kan också förekomma.

Övervintring och biologi

Lygus rugulipennis är den art som hittills har dominerat vid inventeringar i gurka. Den är ljusbrun eller brungrön och mycket rörlig, så den kan vara svår att upptäcka trots sin storlek (5-8 mm). Nymferna är ljusare gröna.

Övervintringen sker mest i barrskogsmark, där de vuxna djuren kan finna bra gömställen för att gå i dvala. Varma vårdagar börjar de söka sig till örtartade växter, till exempel fältodlade grönsaker. Inflygningen dit – liksom till växthus – ökar under juni och äggläggningen tar då fart.

Nymferna fortsätter att livnära sig i den närmiljö där de råkat hamna. De har inga flygdugliga vingar och förflyttar sig inte så långt.

Nymf av *Lygus rugulipennis*.
Foto Barbro Nedstam

De nya vuxna som utvecklas äter några veckor innan de flyger till övervintringsplatserna (i september - oktober). En del individer kan också övervintra i växthus. Normalt har vi bara en generation per år, men längre söderut i Europa förekommer två eller tre. Varma somrar verkar det som vi också får två generationer i växthusen. Det skulle förklara att det hittas nymfer långt in i augusti.

Liocoris tripustulatus är mörk med gulorange fläckar. Den lever ungefär som *Lygus rugulipennis* och brukar i holländska växthus dyka upp i maj - juni. De få gånger vi sett den i svensk gurkodling har det varit mycket tidigare på säsongen, efter övervintring inne i växthuset. Utomhus, på brännässlor finner vi den från april och framåt.

Nymf av *Liocoris tripustulatus*.
Foto Barbro Nedstam

Liocoris tripustulatus (överst) och *Lygus rugulipennis*. Foto Barbro Nedstam

Lygocoris pabulinus är en något smalare, helgrön insekt. Övervintringen sker som ägg i unga skott av äppelträd m.m. Även nymferna lever på träden. I juni har de vuxna börjat bildas, dessa flyger till örtartad vegetation. I växthus kan sedan en eller två generationer utvecklas innan det är dags för äggläggning på vintervärden igen. Denna art är vanlig i växthus söderut, men ännu inget större problem hos oss.

Åtgärder mot stinkflyn

Bekämpning av stinkflyn är problematiskt. I Sverige finns endast Confidor och Warrant (aktiv substans imidakloprid) registrerade med bra effekt. Dessa medel är tyvärr skadliga för många nyttodjur som används i växthusodling.

Biologisk bekämpning av stinkflyn har ännu inte utprovats för praktisk tillämpning. Svampen *Beauveria bassiana* har viss verkan, dock inte särskilt snabb. Parasitsteklar kan uppträda spontant, men inga finns till salu.

En utmärkt metod är handplockning av djuren. Leta särskilt i skottspetsarna. Det är faktiskt väl värt tiden detta tar, eftersom varje stinkfly kan fördärva många gurkämnen och planttoppar.